

Valsts Lauku tīkla Sekretariāta ietvaros rīkoto reģionālo diskusiju
**“Kopējā lauksaimniecības politika pēc 2020. gada – pasākumi izvirzīto
prioritāšu sasniegšanai”**

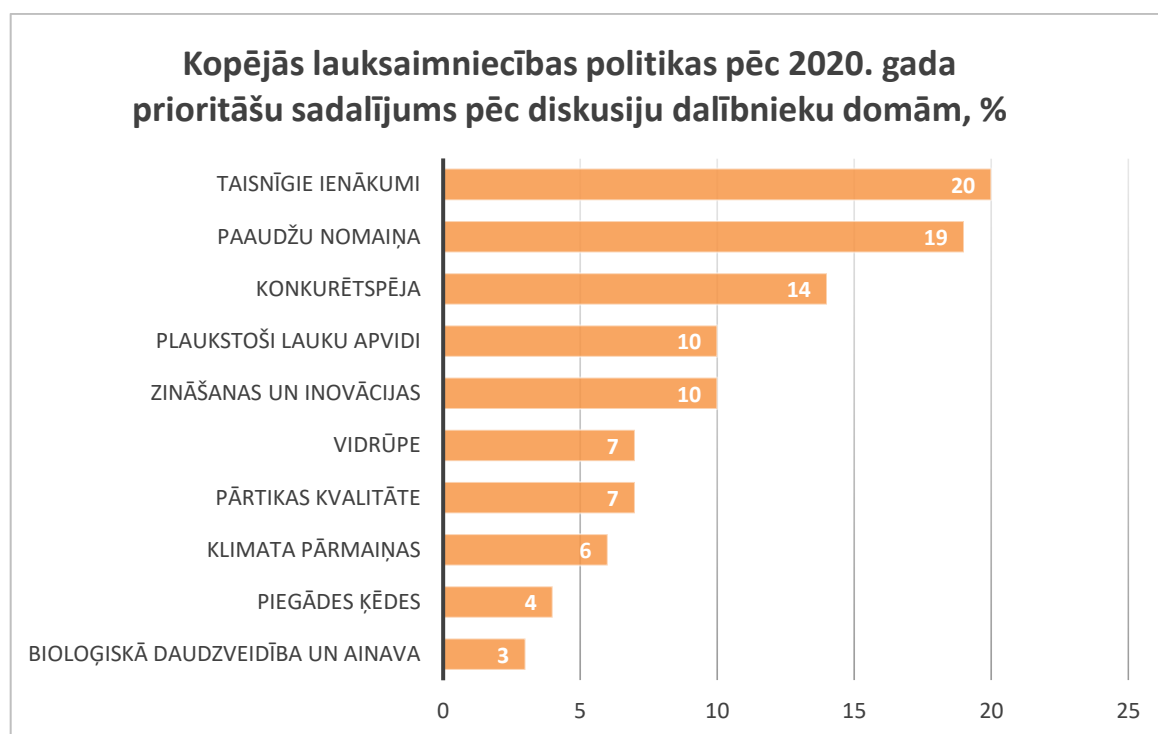
Kopsavilkums

Kopumā tika noorganizētas 25 diskusijas, kurās piedalījās 417 dalībnieki.

Lai diskusijas būtu kvalitatīvas, uz tām tika aicināti dažādu nozaru pārstāvji.

Diskusijas laikā tika izvirzītas 3 - 4 galvenās prioritātes, kurām definēti pasākumi un noslēgumā klātesošie veica balsojumu par sev būtiskākajiem pasākumiem iepriekš izvirzītajās prioritātēs.

Analizējot visu diskusiju rezultātus, redzams, ka būtiskākās prioritātes Kopējai lauksaimniecības politikai pēc 2020. gada ir Taisnīgi ienākumi, Paaudžu nomaīņa un Konkurētspēja.

Tomēr jāņem vērā, ka, diskutējot par pasākumiem, tie pārklājās prioritāšu griezumā. Tāpēc izvirzīto priekšlikumu un ierosinājumu kopsavilkums veidots pēc tēmām.

Taisnīgi ienākumi

Lielā vienprātībā diskusiju dalībnieki dažādos Latvijas novados pasaka:

Taisnīgi ienākumi = reģionālo atšķirību mazināšana, izvirzot 2 būtiskus pasākumus:

- 1) Platībmaksājumus reģionalizēt Latvijas mērogā (priekšlikums no 7 diskusijām)

Izvirzot konkrētus priekšlikumus, kā

Latvijā ir krasas atšķirības ražības apjomos reģionos, ir nepieciešams reģionalizēt tiešos maksājumus, ņemot vērā arī saimniecības rādītājus.
Paredzēt reģionālo maksājumu par saražoto un realizēto produkciju uzņēmumiem, kuri atrodas tālāk par 200 km.
Platībmaksājumu piešķiršana, ņemot vērā reģionu, kurā saimniecības atrodas - tālāk no Rīgas lielāks atbalsts (jo tālāk no Rīgas, jo lielākas izmaksas, tālāks ceļš produkcijas realizācijai, lielākas izmaksas izdevumiem, piemēram, ja saimniecība strādā Zilupes novadā, lai iegādātos lauksaimniecības tehnikai rezerves daļas, ir jāmēro ceļš uz Rēzekni).

- 2) Vienlīdzīgus platībmaksājumus starp ES dalībvalstīm (ierosinājums no 5 diskusijām)

Izvirzot konkrētus ierosinājumus, kā:

Piešķirt līdzvērtīgus maksājumus ES ietvaros
LV subsīdijas pieaug līdz vidējām Eiropā
Vienlīdzīga konkurence starp ES dalībvalstīm, vienlīdzīgs VPM
Vienlīdzīgākus atbalsta maksājumus, salīdzinot ar ES valstīm

Kā arī tiek minēti citu īstenojamo pasākumu ierosinājumi, lai veicinātu taisnīgus ienākumus:

- Ierobežot importu
- Zaudējumu kompensēšana (slimības, dabas stihijas, meža zvēri utt.)
- Mainīt esošo sistēmu, ka no maksājumiem 80% saņem lielās saimniecības un tikai 20% vidējās un mazās saimniecības.

Platību maksājumi

1. Platību maksājumu sasaite ar ražošanu (ierosinājumus no 15 diskusijām)

Izvirzot konkrētus priekšlikumus, kā:

ES un nacionālo atbalsta maksājumu (VPM, BSA u.tml.) izmaksas principa maiņa, atbalstot TIKAI saimnieciskās darbības veicējus.
Ar ražošanu saistīti atbalsti.
Maksājumi saimnieciskās darbības veicējiem.

Salāgot platībmaksājumus ar ienākumiem no lauksaimnieciskās ražošanas, ņemt vērā arī darbaspēka izmaksas.

Tiešos maksājumus nākamā plānošanas periodā ir nepieciešams saistīt ar ražošanu, lai maksājums mērķtiecīgi tiek maksāts aktīviem lauksaimniekiem, kuri veic lauksaimniecības produkcijas ražošanu un produkcijas realizēšanu. Ierosinājums saistīt maksājumus ar saražoto produkciju, nevis platību.

Lai saņemtu atbalstu, jāsasniedz realizācijas apgrozījums.

Tiešmaksājumos saglabāt nosacījumus - dzīvnieku blīvumu; nodrošināt minimālos ieņēmumus.

Divās diskusijās tika arī norādīts, ka platībmaksājumi nevar būt lielāki par ienākumu no ha.

Izskanējuši arī ierosinājumi, tomēr visus maksājumus nesasaistīt ar ražošanu, nosakot striktus ražošanas kritērijus:

Piešķirt platību maksājumus atkarībā no saimniecības rādītājiem, atrašanās vietas u.c. (nevienādās iespējas iegūt ražu).

Platībmaksājumu piešķiršana, dalot saimniecības pa kategorijām (ražojošas un neražojošas saimniecības, reģionu īpatnības).

Platībmaksājumu piešķiršana, sadalot saimniecības kategorijās (mazas (pašpatēriņa) saimniecības un ražojošas saimniecības) Piešķirot platībmaksājums pašpatēriņa saimniecībām, tiks veicināta arī lauku ainavas saglabāšana - sakoptas viensētas.

Mazo lauksaimnieku shēma

Par šo maksājuma veidu diskusiju dalībniekiem ir dažādi viedokļi, tomēr kopējais viedoklis – mazo lauksaimnieku shēma (MLS) ir jā saglabā, bet jāpārskata nosacījumi (6 diskusiju ierosinājumi). Konkrēti priekšlikumi:

MLS maksājumu būtu nepieciešams maksāt tiem, kuri reāli saimnieko un realizē savu produkciju. MLS shēmas lauksaimnieki nevēlas savu platību dot apsaimniekot aktīvam lauksaimniekam, bet gan paši piesakās uz platībmaksājumiem un izpilda tikai minimālās atbalsta saņemšanas prasības. Izskanēja viedoklis, ka “lai MLS saņem 500 EUR par neko, bet lai dod apsaimniekot zemi aktīviem lauksaimniekiem, kuriem zeme kā resurss pietrūkst. 500 EUR pabalsta turpmāk varētu būt kā sociālais pabalsts.

Saglabāt mazās saimniecības, ļaujot tām apsaimniekot 1 - 3 ha, dodot tiesības pārējo platību iznomāt, lai notiek ražošana. Tās ir MLS (jeb zaļās oāzes).

Mazā lauksaimnieka shēma (500nieki), lai ir, taču tad prasīt pretim kādu deklarāciju, piemēram, saimniecisko darbību, lai deklarē? Vai šādu maksājumu, kas būtībā ir maksājums par dzīvošanu laukos, maksā no citas fonda naudas (cita aploksne, ne platību maksājumi?) Nesaistīt šo maksājumu ar lauksaimniecisko ražošanu.

Platībmaksājumu sasaiste ar nozarēm

Papildus maksājumi par (tie kas šobrīd ir BSA par govīm, miežiem..) aktuālām lietām, lai stimulētu loģisku agrotehniku, lopkopību – proteīnaugi (BSA) saglabāt, jo tas piespiež tomēr domāt par pākšaugiem, lopkopības saimniecības ir ļoti ieinteresētas tajā. Par l/s dzīvniekiem, lai šķirnes tīrība būtu, ģenētika.
Lielākus platību maksājumus un valsts atbalstu darbietilpīgajās nozarēs, kā dārzeņu audzēšana, piena lopkopība.
Papildus atbalsta iespējas patībām, kas ir mazāk par 1 ha. Tas varētu būt aktuāls ogulāju un dārzeņu audzētājiem.
Papildus maksājumu par lopiem būtu nepieciešams sasaistīt ar teļiem/jēriem un kvalitāti, lai nerodas situācija, ka ganāmpulkā tiek turēti neproduktīvi vaislas lopi tikai dēļ maksājuma.
Gaļas liellopu nozares, šķirnes aitkopības saimniecībām ir problemātiski nodrošināt minimālos ieņēmumus uz ha, tādējādi ieņēmumos varētu rēķināt arī izaudzēto spēkbarību (graudaugus) un ataudzējamās teles/jērus.
Maksājums saimniecībām pa nozarēm, kuras jāstimulē.

Citi ierosinājumi platību maksājumiem

Platībām ar BDUZ ierobežojumiem (aizsargājamie augi, putni) atbalstam jābūt tirgus vērtībā. (ierosinājums no 2 diskusijām).
Ekonomiski vērtīgākajām saimniecībām lielāks atbalsts - jo vairāk produkcijas tiek saražots un realizēts, jo lielāks atbalsts (lai nav situācija, ka saimniecība pārtiek galvenokārt no subsīdijām un tiek saimniekots, lai saņemtu subsīdijas, nevis gūtu peļņu no produkcijas realizācijas - tā ir situācija, kas raksturīga mazajās saimniecībās).
Finansējumu novirzīt platībmaksājumiem, lai zemnieks var šo finansējumu investēt, kur nepieciešams, nevis atbilstoši pasākumiem.
Paredzēt atbalsta maksājumu diferenci (palielinot to) no jauna saimniecisko darbību sākušajiem, samazinot jau esošajiem saimnieciskās darbības veicējiem. Aprēķins atbalsta samazināšanai – ieņēmumi lauksaimniecības vienībai - pašizmaksa lauksaimniecības vienībai (ha/dzīvnieks u.tml.) – atbalsta maksājuma likme = izmaksā starpību summai.
Lielākus atbalstus par zaļajām platībām.
Lielākus atbalstus par augļu dārziem.
Piešķirt atbalstu par mazāk labvēlīgiem apgabaliem.
Piemaksa par darbību ar mēslošanas plānu, augšņu agroķīmiskajām analīzēm, arī bioloģiskajām saimniecībām.
Nepieļaut lielas un nesamērīgas atbalsta likmes par atsevišķām kultūrām, kas mudina “shēmot”.

Atbalsta saņemšanas griestu noteikšana

Diskutējot par atbalsta saņemšanas griestu noteikšanu platībmaksājumiem un investīciju pasākumiem, domas dalās, jo neatbildētais jautājums ir – kā novērsīs mākslīgu saimniecību sadalīšanu.

Tomēr 8 diskusijās šis ierosinājums tika izvirzīts un sniegti arī daži priekšlikumi:

Lielāku samaksu platību maksājumiem par pirmajiem 50 hektāriem
Noteikt atbalsta saņemšanai griestus līdz 300 ha tiešmaksājumos, līdz 500 000 EUR investīciju projektiem uz vienu saimniecību.
Viennozīmīgs viedoklis par to, lai lielajām saimniecībām pakāpeniski samazinātu atbalstu platībmaksājumiem. Lielajām saimniecībām jāstrādā ekonomiskāk, jābūt pietiekami konkurētspējīgām un pašām jānodrošina izaugsme, jātiek gala bez subsīdijām.
Griesti lielajām saimniecībām gan investīcijās, gan tiešmaksājumos, kritērijus nosakot pa nozarēm
Ierobežot atbalstu vienai saimniecībai – 500 tūkst. EUR periodā.

Atbalsts mazajiem lauksaimniekiem

10 diskusijās tika izdalīti atsevišķi jautājumi par atbalstu mazajām lauku saimniecībām.

Ierosinājumi šai atbalsta programmai:

Mazie projekti ar attiecināmām izmaksām līdz 50 tūkst. EUR
Atbalsts mazajām saimniecībām – sadalīt divos posmos. Pirmajā posmā atbalsts 15000 EUR un otrais posms 20000 EUR. Ja, īstenojot pirmo posmu, saimniecībā ir novērojama attīstība, dot iespēju pieteikties uz otro posmu.
Atbalstīt mazo saimniecību darbības dažādošanu, restrukturēšanu.
Lielāku uzmanību pievērst ģimeņu saimniecībām, kuras ir tik lielas, lai spētu saimniekot, izmantojot ģimenes darbaspēku. Grūti laukos atrast godprātīgus strādniekus, it sevišķi piena lopkopības saimniecībās - slaucējas.
Atbalsts mazajām saimniecībām, ja ražo arī citiem (ir īstens lauksaimnieks).

Komentāri par šī perioda atbalsta programmu, kas būtu jāņem vērā turpmāk:

Visām Lauku attīstības programmas atbalstošajām aktivitātēm viens no pamatnosacījumiem: ražošanas palielināšana. Šeit parakstīts spriedums mazajām saimniecībām, - nav iespēju paplašināties, nav iespēju palielināt apgrozījumu, līdz ar to nav iespēju attīstīties.
Ja lauksaimniecība ir vienīgais iztikas avots ģimenei, tad nav nekādas vajadzības uzstādīt nosacījumus. Tā domās, kā pelnīt, lai izdzīvotu.

Viedokļi šai jautājumā dalās – vai atbalstam mazajiem lauksaimniekiem arī jābūt vērstam uz ražošanas attīstību vai tā mērķis tomēr ir ģimenes saimniecību saglabāšana, kas nodrošina spēju dzīvot laukos, veidot lauku vidi un nelikt kritērijos ražošanas apjoma pieaugumu.

Paaudžu nomaiņa

Atbalsta pasākumi

Lai veicinātu paaudžu nomaiņu, diskusiju dalībnieki ierosina pasākumu atbalstu mērķēt divos virzienos – jaunajai paaudzei un projekti pensijas vecuma cilvēkiem.

Priekšlikumos vairākkārt tiek uzsvērts, ka nepieciešams atļaut saimniecību iegādi (ierosinājums no 6 diskusijām), tai skaitā vecāku saimniecību iegādi, kā arī dalītu saimniecību pārņemšanu.

Aicinājums izveidot kritērijus jaunajiem lauksaimniekiem, kas uzsāk saimniekošanu no nulles.

Ierosinājumi Jauno lauksaimnieku atbalsta programmai:

Mainīt noteikumus atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem. Nenoteikt prasības, ka pretendents uz projekta iesniegšanas brīdi ir jābūt SI vērtībai vai ieņēmumiem pēdējā noslēgtajā gadā, robežās no 15000 līdz 70000 EUR. Šādas prasības varētu būt jauniem lauksaimniekiem, kuri pārņem saimniecības no vecākiem, vai arī ir jau pārņēmuši.
Neprasīt jaunajiem lauksaimniekiem finanšu vēsturi
Ar projektu finansējumu atļaut izpirkt saimniecības – projekts ar aprēķiniem saimniecības attīstībai, ja neizdodas veiksmīgi attīstīties, tad atmaksāt saņemto finansējumu.
Pārskatīt ‘Gados jauno’ saimnieku/uzņēmēju vecuma robežas sliekšni, paaugstinot to līdz 45-50 gadiem.
Jāizstrādā atbalsta programma Jaunajiem zemniekiem - saimniecību pārņēmējiem, kas nebūtu administratīvi pārslogota ar prasībām un termiņiem.
Programmai nedrīkst pietrūkt finansējuma projektu atbalstam. Nav jābūt konkursam par to, kurš jaunais zemnieks saņems atbalstu, bet gan jāstrādā ar pretendentu, lai viņu motivētu palikt un saimniekot vecāku saimniecībā.
Jaunajiem zemniekiem – nelikt ierobežojumu saimniecības dibināšanas laikam.
Pierādīt savu iesaisti lauksaimniecībā, lai saņemtu finansējumu.
Saglabāt atbalstu jaunajiem lauksaimniekiem saimniecību pārņemšanai, iespēju robežās palielinot finansējumu vismaz līdz 70000 EUR

Kā arī ierosinājums veidot valsts finanšu instrumentus vecāku saimniecību iegādei.

Ierosinājumu nodokļu atvieglojumiem jaunajiem lauku uzņēmējiem ir apkopoti sadaļā “Nodokļi”.

Ierosinājums ir arī veidot atbalsta programmas jaunajiem speciālistiem laukos.

Ierosinājumi pensijas vecuma cilvēkiem veidot atbalsta programmas darbības pārprofilēšanai vai jaunas uzņēmējdarbības uzsākšanai (ierosinājumi no 2 diskusijām).

Atbalsts mājokļu iegādei

Kā būtisks atbalsta pasākums, kas nepieciešams, lai veicinātu paaudžu nomaiņu laukos, kā arī plaukstošus lauku apvidus, ir minēts – atbalsts mājokļu iegādei laukos (8 diskusijās ir sniegti dažādi priekšlikumi par šo tēmu).

Lai sekmētu paaudžu nomaiņu, ir nepieciešams sniegt atbalstu arī lauku īpašuma/ lauku mājas iegādei, rekonstrukcijai. Daudzām jaunajām ģimenēm ir problemātiski saņemt kredītu, lai iegādātos lauku īpašumu. Visgrūtākais ir sākuma posms, kad ir nepieciešami lieli ieguldījumi, lai uzsāktu saimniekot, un investīciju atdeve ir tikai saimnieciskās darbības otrajā vai ceturtajā gadā atkarībā no nozares.

Citas aktivitātes paaudžu nomaiņas veicināšanai

Pērkot zemi, kura pieder pašvaldībai, pašvaldībai ir jārīko izsole. Gan jaunie lauksaimnieki, gan mazās saimniecības nevar konkurēt ar lielajām saimniecībām šajās izsolēs, lielo saimniecību īpašnieki parasti var atļauties maksāt lielāku summu par ha, kā mazās un jaunās saimniecības. Tāpēc priekšroka būtu mazajām un jaunajām saimniecībām.

Veicināt nodarbību – dzīvo laukos, strādā attālināti.

Motivēt uzrādīt reālos ienākumus.

Vēl vairāk popularizēt plašsaziņas mēdijos ‘labās prakses’ par paaudžu maiņu lauku uzņēmumos/saimniecībās (īpaši primārās lauksaimniecības jomās) šādi popularizējot primārās lauksaimniecības kā mūsdienīgas komercdarbības nozari (ar nolūku pievērst jaunās paaudzes uzmanību primārās lauksaimniecības prestižam).

Konkurētspēja

Vispārējie ieteikumi

Paredzēt konkrētu % atdevi no piesaistītā, publiskā finansējuma. Piemēram: kā obligātu, uzraugāmu un neieviešanas gadījumā sodāmu (publiskā finansējuma reāla atmaksa – daļēja jeb pilnīga), ja netiek veikta konkrēta % PVN, IIN jeb cita nodokļa maksājuma iemaksa, netiek palielināts apgrozījums par konkrētu %, netiek samazināta pašizmaksa par konkrētu %.

Platībmaksājumiem:

Palielināt vidējo, atbalstāmo rādītāju lauksaimniecības izlaidei un organizēt papildu maksājumu motivācijai. Piemēram, izslaukumam (t/gadā) 7tūkst/no govīm papildus maksājums jeb graudaugu ražai (kvieši) 5t/ha papildus maksājums.

Paredzēt papildu nosacījumu (ar kalkulācijas aprēķinu pašlietošanai) atbalsta saņēmējiem (VPM, BSA u.tml.) no katra saņemtā atbalsta 1.00EUR + 0.20EUR ieņēmumiem atbalsta saņēmēja saimnieciskajā darbībā. Faktiski atbalsta maksājumus izmaksāt TIKAI saimnieciskās darbības veicējiem, paredzot konkrētu ieņēmumu summu EUR/gadā no katras atbalsta vienības (dzīvnieks, ha).

Investīciju pasākumi:

Saimniecību iespējas attīstīties. Izvērtēt nosacījumu par ražošanas apjoma palielināšanu (vai SI palielināšanu), vadoties no saimniecības specifikācijas, t.i., vai saimniecība sertificēta kā bioloģiska, vai ir intensīvā ražošana, vai saimniecības platības (daļu, visu) aizņem Eiropas Savienības nozīmes biotopi, kur l/s ražošana ir ierobežota.

Iespēja startēt projektos tikko dibinātām saimniecībām.

Arī atbalsta intensitāte investīcijām proporcionāli jāsamazina lielajām saimniecībām, sevišķi tām, kas jau iepriekšējos periodos ir izmantojušas projektus. Ir novērots, ka lielajās saimniecībās bieži vien bezatbildīgi un izšķērdīgi rīkojas gan paši īpašnieki, gan saimniecību darbinieki.

Lielāks atbalsts ekonomiski vērtīgākajām saimniecībām

Jāatbalsta tās ražotāju grupas, kuru produkcija nepieciešama.

Atvieglot prasības mazajām saimniecībām.

Bet svarīgi arī, lai atbalsts mazajām saimniecībām ir tikai tām, kas ražo un pārdod savu produkciju legāli.

Tiem lauksaimniekiem, kuri veic savas produkcijas pārstrādi, būtu nepieciešama lielāka atbalsta intensitāte investīciju atbalstam (ieguldījumi materiālajos aktīvos) gan primārai lauksaimniecības produkcijas ražošanai (pamatlīdzekļiem, būvniecībai), gan pārstrādes produktiem.

Ierosinājumi konkurētspējas veicināšanas investīciju pasākumos:

Investīciju piesaiste - paredzēto investīciju lauksaimniecībai, vērtēt lauksaimniecības apgrozījumu, nevis kopējo; pārskatīt punktu sistēmu pie vērtēšanas; priekšroka darba vietu radītājiem.

Būvniecību atdalīt no tehnikas.

Vērtēt lauksaimniecības apgrozījumu, nevis kopējo.

Pārskatīt punktu sistēmu pie vērtēšanas - priekšroka darba vietu radītājiem.

Ieguldījumos materiālajos aktīvos punktu aprēķinā jaunie lauksaimnieki nevajadzētu samazināt maksimāli iespējamo punktu skaitu par saņemto publiskā finansējuma divu līdz četrus gadu periodam pēc izmaksas (vai arī izmaksātajai publiskā finansējuma summai 150 000 EUR vai bioloģiskiem lauksaimniekiem 210 000 EUR). Jāņem vērā investīciju atdeve un apsvērumi, ka jaunajam lauksaimniekam ir nepieciešama lielāka sākotnējā starta investīcija, kuru dēļ naudas plūsmas ir apgrūtinātas apgūt vienā projektā, bet var apgūt vairākās projektu kārtās.

Paredzēt vēl lielāku vajadzību investīciju atbalsta piesaistē, piesaistīt zinātniskus un/vai inovatīvus risinājumus. Motivējoši varētu būt palielināt atbalsta % likmi investīciju projektiem, publiskā finansējuma daļā.

Atbalsts mazlietotas tehnikas iegādei

Atbalstu sadalīt pa nozarēm – augkopība, lopkopība, bioloģiskie

Projektus piešķirt atkarībā no platībām

Apūdeņošana

Nepieciešams atbalsts putnkopībai par šķirnes putnu audzēšanu.

Lielāki atbalsti augļu dārziem un atbalsts augļu dārzu ierīkošanai.

Augsnes auglības celšana – kaļķošana, meliorācija (plašāk pie klimata jautājumiem)

Infrastruktūras attīstība (plašāk pie Plaukstošiem lauku apvidiem)

Kooperācija un kopdarbība

Iespēja vairākām saimniecībām startēt kopprojektā pamatlīdzekļu iegādei, lai nav situācijas, ka mazas saimniecības iegādājas savu tehniku, kas tiek izmatota neefektīvi, nav pilnībā noslogota. Tā būtu iespēja iegādāties dārgāku, kvalitatīvāku tehniku, samazināt iegādes izdevumus katrai saimniecībai un pilnībā noslogot tehniku. Kopprojektā startējošas saimniecības varētu piederēt arī ģimenes locekļiem.

Kooperatīvs + pārstrāde = atbalsts

Veicināt konkurētspējīgu tehnikas pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību veidošanos.

Atbalsts kooperācijas veicināšanai mazo ražotāju vidū, sevišķi gaļas lopkopības un piena lopkopības nozarēs

Pieejama publiska informācija par jebkuru kooperatīvu, to rādītājiem, darbību, nosacījumiem; kooperācijas būtības skaidrošana, izprašana

Vietējo produktu noieta tirgus

Kontroles vērst arī uz ievesto produkciju; prasīt vienādus kritērijus; atšifrēt, kur tiek lietots ĢMO (LV neaudzējam, bet ievestajā lopbarībā tas netiek atšifrēts) Un šis rada nevienlīdzīgu konkurenci.

Aizsargāt Latvijas ražotāju produkciju, izstrādājot stratēģisko plānu un cenu politiku. Izglītēt sabiedrību, veicinot Latvijas produktu popularitāti.

Atviegloti noteikumi vietējās produkcijas realizācijai.

Veikt mārketinga pasākumus vietējo lauksaimniecības produkcijas popularizēšanai.

Inovācijas

Atbalstīt uzņēmumu modernizāciju un inovāciju.

Atbalsts pētniecībai un jauno tehnoloģiju izmantošanai.

Sadarbība ar zinātniekiem, pētniekiem.

Zināšanu nodošanu, konsultācijas un arodmācības

Kvalificēts uzņēmējs, darbaspēks (mācības, pieredzes apmaiņa)

Citi

Jāierobežo zemes un meža iegādes iespējas ārvalstniekiem.

Zemes lietu jautājumu risināšana lēna, reizēm pat bezatbildīga vai mazai konkrētu personu grupai labvēlīga.

Meklēt risinājumus kā regulāri informēt sabiedrību par atšķirībām atbalsta maksājumos starp pārējām ES dalībvalstīm, skaidrojot cēloņus atšķirību iemesliem. Šādi motivējot atbalsta saņēmējus 'saņemties' ieviest nepieciešamās darbības atbalsta likmju uzlabošanai saimnieciskajā darbībā.

Plaukstoši lauku apvidi

Atbalsta pasākumi

Diskusijas dalībnieki atzīst, ka ir jābūt pārtikušam lauksaimniekam labi apdzīvotā lauku teritorijā. Tādējādi nākotnē ir nepieciešams sniegt atbalstu jaunajiem zemniekiem, vidējām un mazām lauku saimniecībām, atbalstot arī nelauksaimniecisko uzņēmējdarbību un darbības restrukturizāciju.

Darbvieta radīšana un saglabāšana lauku apvidos - atbalstīt mazās lauku saimniecības.
Atbalstīt mazo un vidējo uzņēmumu rašanos laukos, kas darbojas nelauksaimniecības nozarēs.
Atbalstīt mazās saimniecību dažādošanu restrukturēšana
Jaunās paaudzes izglītošana, uzņēmējdarbības dažādošanas iespējas lauku teritorijā
Noteikti turpināt MLS un JAL līdzīgu 'Start-Up' atbalsta programmu ieviešanu. (auditorijā par šo bija aktīvas diskusijas) – LIELS LŪGUMS paredzēt šāda atbalsta programmas konkrētam periodam (piemēram 2-3 gadi) jeb savlaicīgi (vismaz 6mēneši) iepriekš informēt interesentus par šādas atbalsta programmas ieviešanu, lai ļautu sagatavoties atbalsta apguvei. Līdzīgi kā LIAA biznesa inkubatoru programmas – tiek izsludinātas 5'gadei un interesentiem ir laiks un iespējas savlaicīgi sagatavoties, tās apgūt.

Infrastruktūra un pakalpojumi

12 diskusijās ir norādīts, ka lauku attīstība nevar būt iedomājama bez ceļu infrastruktūras.

Jāsalabo, jāuzlabo laukos ceļi.
Pārdomāts ceļu tīkls, to uzturēšana.
Uzlabot ceļu remontu kvalitāti, kontroles veikšana.
Darbs ar pašvaldībām. (ir līdzekļi infrastruktūrai) obligāti skaidri noteikumi, lai to dara godīgi.
Plaukstoši lauki nebūs, ja nebūs sakārtota ceļu infrastruktūra. Lauku ceļi pavasaros un rudenos ir neizbraucami, pašvaldībām nav līdzekļu, lai tos uzturētu kaut elementārā līmenī.

Aktuāla ir arī pakalpojumu pieejamība.

Diskusijās izskan aicinājums meklēt risinājumus lauku skolu saglabāšanai, jo tās ir būtiskas, lai piesaistītu jaunas ģimenes dzīvei laukos.

Nepieciešamas atbalsts mazo lauku skolu pastāvēšanai, tā ir lauku dzīvesveida sastāvdaļa, motivējošs faktors jaunajām ģimenēm palikt laukos. Saglabājot un veicinot lauku apdzīvotību, mūsdiā svarīgākais ir nodrošināt skolas un pirmskolas iestādes .
Veicināt kvalitatīvu lauksaimniecisko izglītību
Aktuāls jautājums, kur sasaistās ķēde: infrastruktūra blakus saimniecībai vai viegli pieejamā apvidū (līdz +/-30 km), ceļi, skola vismaz sākumskola +/-10 -20 km, jo mazākas klases, jo tuvāk mājai. Jā, lielākie 7 klase-un uz augšu klases var braukt tālāk, apvienotas klase mazās var, tas jauniešiem būtu svarīgi, lai ģimeni veidotu laukos.

Citi

Zaļais iepirkums: jārada apstākļi, lai mazie ražotāji varētu iegūt sertifikātu (mācības) un sakārtot iepirkuma dokumentus.

Valdībai ir jāizstrādā reemigrācijas programmu tieši lauku videi. Pamatojums - tieši no laukiem darba meklējumos uz ārvalstīm un pilsētām ir devies viss lielākais iedzīvotāju skaits.

Pašu lauksaimnieku nepārprotama vēlme ir saglabāt laukus ar pārdomātu politiku, vērstu uz lauku ilgtspējīgu attīstību. Tādu, kas sekmētu ģimeņu saimniecību attīstību, vides saglabāšanu.

Zināšanas un inovācijas

Konsultācijas, apmācības un pieredzes apmaiņa

Diskusiju dalībnieki novērtē iespējām mācīties, gūt pieredzi, vairāk kārt tiek uzsvērts arī LLKC devums konsultēšanā un izglītošanā.

Viennozīmīgi šie pasākumi jāturpina arī turpmāk, diskusiju dalībnieki pat minējuši tēmas (vairākkārtīgi uzsverot nepieciešamību izglītoties klimata un vides jautājumos):

Par produktu ražošanu un virzību tirgū
Semināri par obligāto prasību nodrošināšanu
Izglītošana par kooperāciju
Izglītēt par lauksaimniecības zemes efektīvu izmantošanu mazās platībās
Profesionālas mācības - praktiskas (integrētā audzēšana, precīzā mēslošana, precīzā ēdināšana)
Pārs Priest erozijas bīstamību Latvijas teritorijā
Vēl intensīvāk informēt sabiedrību (saimniekus, LIZ apsaimniekotājus) par alternatīviem risinājumiem – atbalsts augsnes analīzēm, tiešās sējas metodes, zināšanas priekšaugu izmantošanā, augsnes zaļmēslojuma kultūru izvēle u.tml.
Mācības, kā mazināt klimata pārmaiņas
Izglītības pasākumi vides jomā

Konsultācijas

SEG emisiju samazinājums – lai labāk saprastu kas no kā rodas, rīkot apmācības un plānu izstrādi katrai saimniecībai. Tad var arī šo diferencēt ar kādu atbalsta maksājuma likmes palielinājumu vai samazinājumu. Piemērs: standartā par ha xxx, ja ir SEG plāns +5 %, ja Augšņu analīzes +%, utt. Nav neizdarāms, jo z/s skaits mazinās, vadītāji saimnieki paliek digitalizētāki (jo īpaši ražojošām saimniecībām). Mēslošanas plāni.

Konsultācijas – dokumentācijas sakārtošana pārtikas izsekojamībai.

Demonstrējumi, informatīvi pasākumi tiešās sējas, mēslu apsaimniekošanas metodēm.

Citi ierosinājumi

Kā obligātu paredzēt, vismaz 1x periodā (piemēram, gads), valsts/ES apmaksātu, tālākizglītības pasākumu apmeklējumu lauksaimniecības / nelauksaimniecības uzņēmumiem/pārstāvjiem = investīciju jeb atbalsta maksājumu saņēmējiem.

Nodrošināt izglītošanos pasākumus un seminārus pēc iespējas tuvāk lauku uzņēmēju dzīves un darbības vietām.

Izstrādāt biznesa plānus – “receptes” dažādām uzņēmējdarbības jomām.

Pētījumi un inovācijas

Paredzēt īpašu atbalsta instrumentu inovāciju kā uzņēmējdarbības veida attīstībai. Piemēram: ja tiek radīts inovatīvs veids/produkts, noderīgs tālākai lietošanai t.sk. citiem, uzņēmējdarbības veidošanā, līdzīgi EIP projektu ciklam, tiek saņemts atbalsts.

Atbalsts inovācijām, kas saistās ar enerģijas iegūšanu.

Atbalsts jaunām tehnoloģijām.

Paredzēt vēl lielāku vajadzību investīciju atbalsta piesaistē, piesaistīt zinātniskus un/vai inovatīvus risinājumus. Motivējoši varētu būt palielināt atbalsta % likmi investīciju projektiem, publiskā finansējuma daļā.

Finanšu atbalsts zinātniekiem, atbalsts zinātnei.

Vienota datubāze par pētījumiem (šobrīd, ja pētījumi arī tiek veikti, tad lielākoties nav zināms par to rezultātiem).

Prakses saimniecības

Aktuāla ir iespēja apgūt praktisko pieredzi saimniecībās, kas būtu jāatbalsta arī turpmāk:

Prakses saimniecības ar valsts atbalstu.

Atbalstu saimniecībām/uzņēmumiem – par lauksaimniecībā nodarbināto (praktisko) izglītošanu.

Profesionālā izglītība

Diskusijās izskanējis aicinājums saglabāt profesionālās skolas, piesaistot skolotājus ar praktisko pieredzi.

Diskusiju dalībnieku ierosinājumi:

Veterinārārstu izglītības programmā studējošo iesaiste un darba uzsākšanas dotēšana vismaz 5 gadiem nodrošinot veterinārārstu pieejamību lauku reģionos (darbam ar lielajiem ganību dzīvniekiem).

Inovācijas profesijas skolās.

Agronomi profesionālās skolās.

Kurzemē vienīgais tehnikums ar lauksaimniecības ievirzi ir Kandavā ar filiāli Cīravā. Bet arī tur māca tikai mehāniķus. Nekur nemāca agronomus un zootehniķus, lai saimniecībās būtu labi darbinieki. Jo pēc augstskolas neviens nenāks saimniecībā slaukt govīs vai strādāt uz lauka ar tehniku. Kā liels mīnuss tika minēts tas, ka tehnikumi ar lauksaimniecības ievirzi ir nodoti Izglītības ministrijas pārziņā.

Lauksaimniecības tehnikumos paredzēt modernākas zināšanu apguves metodes, pielietojot praksē aktuālās tehnoloģijas.

Paredzēt tehnikumos atsevišķas mācību programmas pieaugušo tālākizglītībai, ļaujot/motivējot esošos lauku saimniekus (bez vecuma ierobežojuma) apgūt papildu iemaņas darbā ar jaunākām tehnoloģijām/metodēm. Iespējams paredzēt tālmācības kursu u.tml., ļaujot apgūt zināšanas paralēli saimnieciskajiem darbiem.

Meklēt motivējošas atbalsta programmas jauniešiem izglītības apgūvē. Piemēram: pašvaldības jeb uzņēmuma, jeb NVA apmaksāta (līdzmaksājums) arodizglītībai, kā motivējošs 'Start-up' mācībām. Šobrīd pastāv ierobežojumi arodizglītības apguvei, nespējot veikt tās apmaksu. Apgūstot arodizglītību, praktizējot arodu, rodas ienākumi augstākās izglītības apguvei.

Citi ierosinājumi

Apzināt katra reģiona resursus nodarbinātības un apdzīvotības veicināšanai (vide, infrastruktūra, sabiedrība). Identificēt reģiona resursiem atbilstošu nodarbinātības jomu (lauksaimniecībā un ne lauksaimniecībā). Piemēram: izvērtējot reģiona LIZ u.c. saimnieciskās darbības resursus, tiek iezīmēta konkrēta nozare efektīvākai saimniekošanai (graudkopība, galdniecība, tirdzniecība u.tml.). Sabiedrībai ir jābūt pieejamai informācijai par veikto resursu apkopojumu.

Apzināt reģiona uzņēmējdarbības/lauksaimniecības efektīvākās nozares (balstoties uz iepriekš aprakstīto resursu apkopojumu). Organizēt 'kolhoza' veida darbību. Piemēram: ja reģionā ir aktuāla lauksaimniecības nozare, ir jābūt informācijai par pieprasījumu šīs nozares darbināšanas apakšnozarēm/pakalpojumiem. Ja reģionā ir aktīva lauksaimniecības darbība, ir jāveidojas ar to saistīto pakalpojumu/nodarbinātības struktūrai.

Ar lauksaimniecību un uzņēmējdarbību saistītās nozarēs organizēt publiski pieejamus 'labos stāstus'/metodes konkurētspējā. Piemēram, vēl intensīvāk publiskot 'labos piemērus' pašizmaksu veidošanā, darbības metodēs. Līdzīgi kā LLKC 'Bruto segums' datu apkopojums pieejams pašvaldības jeb kāda cita, reģionā atzītā informatīvā platformā.

Sabiedrības izglītošanas kampaņas par lauksaimniecību.

Organizēt motivējošus instrumentus konkurētspējas veicināšanai. Piemēram: ja saimniecība/uzņēmums ir LLKC klients grāmatvedībā/ekonomikā, pēc SUDAT datiem jeb grāmatvedībā pieejamiem finanšu datiem, darbības izmaksas ir sasniegušas zemu konkurētspējas rādītāju, tiek izmantota konsultāciju atbalsta programma konkurētspējas veicināšanai (līdzīgi kā 'Lauku ekonomikas veicināšanas' programma mazajiem/jaunajiem uzņēmējiem).

NVA atbalsts strādājošo pilnveidei (nesezonā)

Iekļaut ‘Nodarbinātības valsts aģentūra’ (NVA) tālākizglītības jeb mūžizglītības projektu mācībās arī lauksaimniecības praktisko zināšanu apguves iespējas. Iespējams veidot ciešāku sadarbību NVA ar LLKC/LLU (šobrīd ar lauksaimniecību saistītiem tālākizglītības avotiem LV). NVA ir platforma, kur tiekas bezdarbnieks un potenciālais darba devējs un/vai iespēja veidot pašam savu saimniecisko darbību. Šobrīd NVA izslēdz ar lauksaimniecību saistītu apmācību programmu apguvi. Lai gan tiek ieviesta atbalsta programma strādājošiem “Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide”
<http://www.macibaspieaugusajiem.lv/par-projektu>.
Balstoties uz NVA veikto aptauju, īpatsvars bezdarbnieku vecuma grupā personas 50 un vairāk gadu.

Pārtikas kvalitāte

Diskusijās par pārtikas kvalitāti izteikti aicinājumi aizsargāt vietējo tirgu, izglītot sabiedrību, veicinot Latvijas pārtikas produktu popularitāti, panākt vienlīdzīgas pārtikas kvalitāti visās ES dalībvalstīs, sakārtots tirgus (VID;PVD).

Priekšlikumi pasākumiem:

Atbalsts kvalitatīvas, veselīgas pārtikas ražošanas attīstībai.
Inovāciju ieviešana pārtikas ražošanas tehnoloģijās.
Paredzēt atbalsta maksājumu pārstrādei par iepirkto, bio izejmateriālu tādējādi veicinot bio pirmapstrādes produktu patēriņu, mazinot interesi attīstīt bio pirmapstrādi kā ‘papildus ieņēmumu avotu atbalsta maksājumiem ha’.
Produktu izsekojamība, izcelsme (no kurienes, bioloģiskā). Apjoms.
Atbalsts produktu ražošanai - bioloģiskā, kvalitātē, bez E.
Labturības noteikumi lopiem.
Atbalsts kvalitātes shēmu ieviešanai. Sabiedrības izglītošana par tām.

Vidrūpe

Augsnes apstrāde

Nav pieņemama prasība zaļais segums ziemas periodā dārzeņu audzētājiem. Nav arī piemērojams rugāju lauks ziemas periodā, jo dārzeņiem nepieciešams rudens arums, kurš ir nosēdies pa ziemu.
Nepieciešams maksājuma arī par zaļmēslojumu (starpkultūru) ne tikai par rugaini.
Rugaine sākot no 5ha. Noteikt 3 gadu saistības, kā arī pieļaut saimniecībām lielākas iespējas šo platību izmaiņām.
Prasība, ka nedrīkst atstāt kailu arumu ziemas periodā, nav izpildāma, ir jāturpina ievērot pareizu agrotehniku atbilstoši nozares īpatnībām.

Stigrāk jākontrolē smalcināšana. Vēlās pļaujas nosacījumu nevar piemērot, tas nelabvēlīgi ietekmē bioloģiski vērtīgo zālāju saglabāšanu.

Ja ir meži, tad jāatbrīvo no zaļināšanas prasības. Cik % no apstrādātas platības ir meži.

Uzsvāru likt uz to, ka audzē to, kas ir piemērots esošajiem videi un augsnei.

Augu sekas maiņas prasības noteikt gan bioloģiskiem, gan konvenciālajiem zemniekiem.

Dzīvnieku labturība

Atbalsts dzīvnieku turēšanas praksei (lopbarības kvalitāte, analīzes, devu plānošana);

Precīzā ēdināšana, precīzā mēslošana – Saistītais atbalsts tāpat kā dārzeniem

Kūtsmēslu krātuves, ja obligātas, tad obligātas, cik var muļļāt! Arī šo var sasaistīt ar maksājumu, ja nav, bet vajag - %.

Citi

Lauksaimnieki cieš zaudējumus no gājputnu (zosu) un meža zvēru postījumiem - ir ierosinājums atļaut zosis noteiktā apjomā šaut, šāda prakse ir Krievijā.

Līdzsvars starp saražoto un vides saglabāšanu.

Veicināt līdzsvaru starp bioloģisko un konvenciālo saimniekošanu.

Vairums atbalstīja rūpi par ainavu, bet par to ir jābūt atbalstam.

Jāveic pasākumi, kas saglabātu (saglabātu) lauku vidi (zaļu). Viens no veidiem – saglabāt mazās saimniecības, ļaujot tām apsaimniekot 1 - 3 ha, dodot tiesības pārējo platību iznomāt, lai notiek ražošana. Tās ir MLS (jeb zaļās oāzes).

Atkritumu šķirošana, savākšana.

Klimata pārmaiņas

Diskusiju dalībnieki uzsver augšņu analīzi, kaļķošanas un meliorāciju sistēmu uzturēšanu nozīmi un nepieciešamo atbalstu šo aktivitāšu veikšanai.

Norādot, ka meliorācijas sistēmu sakārtošanu nepieciešams vispirms veikt valsts nozīmes objektos un tad var pieslēgties saimnieki. Kā arī tiek norādīts, ka nepieciešams vienkāršot dokumentāciju - šobrīd, lai piesaistītu investīciju atbalstu meliorācijas sistēmu sakārtošanai, nepieciešama vismaz 5 institūciju piesaiste: ZMNI, VVD, Būvvalde, mērniecības un sertificētu būvinženieru pakalpojumu piesaiste.

Tiek norādīta nepieciešamība ierobežot augu aizsardzības līdzekļu lietošanu un turpināt to lietošanas stingru uzraudzību (saskaņā ar mēslošanas plāniem un augsnes analīzēm).

Klimata pārmaiņu pasākuma ietvaros izteikts ierosinājums atbalstīt klimata pārmaiņu mazinošu tehnoloģiju ieviešanu.

Tāpat ir arī ierosinājumi atbalsta pasākumiem par atjaunojamo enerģiju:

Līdzīgi iepriekš LIAA/LVIF investīciju atbalstam, atjaunot ‘Alternatīvo enerģiju’ izmantošanu Mājsaimniecībām. Iepriekš programma bija jauna, neapzināta īpaši mājsaimniecību sektorā. Šobrīd sabiedrības informētība par alternatīvās enerģijas veidiem ir plašāka, mājsaimniecības ir atvērtas alternatīvo enerģiju risinājumiem.
Palielinoties pieprasījumam/patēriņam alternatīvo enerģiju pielietojumā, pastāv iespēja samazināties to piesaistes/iegādes izmaksām. Papildus investīciju atbalsts būtu stimulējošs.
Regulārāk informēt sabiedrību par alternatīviem enerģijas ieguves/patēriņa veidiem masu plašsaziņas līdzekļos. Šobrīd informācija ir pieejama ‘kā nišas’ produkts/pakalpojums. Nodrošinot informācijas pieejamību, regularitāti plašām masām, alternatīvās enerģijas veidu/metožu pielietojumam ikdienā, īpaši mājsaimniecībās, veidotos sabiedrības izpratne, zināšanas.
Atjaunojamie resursi, ja būvniecībā paredz saules paneļus, koksnes kurināmo, par to var projektu izvērtējumā + punktus dot.

Bioloģiskā daudzveidība

Bioloģiskā lauksaimniecība

Atļaut daļēji bioloģiskas saimniecības.
Bioloģiskās saistības samazināt no 5 gadiem uz 3 gadiem.
Izvērtēt bioloģiski ražoto produkciju un tās realizāciju (ķirbju stādījumi, lai saņemtu maksājumus, realizēti netiek), izvērtēt ārstniecības augu platības nosakot ierobežojumu 5 ha uz saimniecību.
Bioloģiskiem biškopjiem ir apgrūtinājums ar 3 km rādiusa ievērošana, nepieciešams mazināt attālumu.
Prasīt ienākumus no lauksaimniecības arī bioloģiskām saimniecībām.
Noteikt kā obligātu pasākumu buferjoslu ierīkošanai starp bioloģiskām un konvencionālām saimniecībām.
Nepieciešams turpināt atbalstīt bioloģisko lauksaimniecību un turpināt sniegt kompensējošo maksājumu par bioloģiski vērtīgo zālāju apsaimniekošanu. Ja ražo bioloģisku produkciju, arī realizētajai produkcijai ir jābūt kā bioloģiskai. Lai sekmētu produkcijas apjomu, arī bioloģiskiem lauksaimniekiem ir nepieciešamas augsnes analīzes un jāievēro kultūraugu mēslošanas plāns.
Bioloģiskajām saimniecībām prasība, piemēram, par kartupeļu platībām, kur kartupeļus vienā laukā drīkst audzēt 1 reizi 3 gados. Likumsakarīgi, ka bioloģiski saimnieko pamatā mazās lopkopības saimniecības. Sastādīt augu seku, lai ievērotu prasības gan par tauriņziežiem, kartupeļiem, graudiem, kur katru gadu kaut kādas platības jāuzzar, Latgales pakalnos ir problemātiski.

Bioloģiskā daudzveidība

Saimnieki atbalsta vajadzību veicināt bioloģiskās daudzveidības ieviešanu, pat labprāt tajā piedalītos solidāri pie nosacījuma, ka dalība ir vienkāršota ar papildus, kompensējošu maksājumu.

Atbalsts tikai saimnieciskās darbības veicējiem, ha atbalsta apmērs kā papildus motivējošs, ikgadējs, 5% apmērā no kopējās apsaimniekojamās platības. Šādu shēmu ieviest, lai veicinātu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.

Vajag arī kontrolēt, kas BDUZ platībās notiek, ja nav apsaimniekots pēc plāna, - %, no atbalsta. Par tikai uz BDUZ saimniekošanu atsevišķi maksāt, nesaistot to ar l/s ražošanu, jo to nevar salīdzināt. Tas ir kā apgrūtinājums. (es te protestēju, to vajag traktēt kā lepnumu, jo man kaut kas tāds, kā ir maz visa ES), taču šādu zemi aparat, neko daudz nevar izaudzēt. Bioloģisko lauksaimnieku lielā pelēkā masa, kura bojā imidžu arī strādājošiem zemniekiem. Bioloģiski saglabāt ienākumu no ha, jo tas tomēr stimuli domāt par ražošanu, lai arī daudz apgrozījuma ir uz papīra. Mērķis varētu būt reģiona bioloģiskie produkti, kooperējoties ar tirdzniecību.

Tiek runāts par bioloģisko daudzveidību, bet investīciju projektos spiež uz ražošanas kāpināšanu - kā saimniecība var iegādāties tehniku un saglabāt bioloģiski vērtīgās platības?

Par biotopiem. Atstāt nosacījumu tikai par ekstensīvo ganīšanu. Paskaidrojums. Bioloģiskajām saimniecībām uz zālāju platībām jābūt nosacītajām dzīvnieku vienībām, ieņēmumiem. Kāpēc jāatbalsta neražojošas saimniecības, kur daļa īpašnieku pat nedzīvo uz vietas, platības apkopj cits. Nauda tiek saņemta. Jā, saglabā dabas daudzveidību, tomēr pazūd samērīgums.

Noteikt par obligātu BLA un integrētās augkopības atbalsta maksājumu saņēmējiem ieņēmumu summu 300.00EUR/ha statusa pēc sertifikācijas noslēguma 1.gadā.

Piegādes ķēdes

Kopdarbība

Diskusijās izskanējuši viedokļi par nepieciešamību veicināt kopdarbību, ka produkcijas ražotājiem nav laika nodarboties ar mārketingu u.tml., bet konkrēti priekšlikumi, kā veicināt kopdarbības formas netika saņemti, izņemot šo:

Lai veicinātu kooperāciju, būtu nepieciešams investīciju atbalstu saistīt ar tiešās piegādes ķēdēm - mārketinga, loģistikas u.c. aktivitātēm, lai veicinātu vietējās produkcijas noietu un eksporta iespējas

Par dalību vietējos iepirkumos, diskusiju dalībnieki norāda, ka nepieciešams mainīt likumdošanu – ja valsts iestādes iepērk ārzemju produkciju, tad tas skaidri norāda uz to, ka valsts neatbalsta vietējos ražotājus.

Latvijā ražotās produkcijas eksporta veicināšanai tiek rosināts izveidot lauksaimniekiem savu “LIAA”, lai veicinātu produkcijas noietu gan tiešās piegādes ķēdēs gan veicinātu, meklētu, dotu iespēju eksportam, kā arī veicinātu primārās produkcijas cenu politiku. /VLT piebilde - pēc šāda principa darbojas Īrijā Pārtikas padome/

Valsts līmeņa pasākumi

Diskusiju dalībnieki sniedza daudz priekšlikumus un ierosinājumus, kas būtu sakārtojami nacionālā līmenī.

Tie apkopoti sekojošos blokos:

Nodokļi

Visaptveroši:
Palielināt zemes nodokli par neapstrādātu LIZ
Birokrātiskā sloga mazināšana laukos
Samazināti darba spēka nodokli lauksaimniecības uzņēmumiem – 20 % nodokli ne tikai sezonas darbiniekiem, bet arī citiem lauksaimniecībā nodarbinātajiem.
Nodokļus (PVN, IIN) pēc cirkļa principa, ir atšķirība aizvest produktu no Limbažiem uz Rīgu vai no Litenes. LV sadalīt zonās, centrs Rīga un rādiusi, ar iespējamu korekciju ceļu pieejamība (kvalitāte), dzelceļa transporta mezgli (ja nu tomēr nākotnē iespējami vietējie kravu pārvadāji arī pa dzelzceļu).
Nodokļu sistēmā izmaiņas – atvieglojumi maziem ražotājiem, lai tie augtu -ieņēmumiem līdz 15 000 eiro nepiemērot nodokļus.
Līdzīgu nodokļu politiku ar kaimiņvalstīm
Nodokļu atbrīvojumi:
Uzņēmējdarbība lauku teritorijās sākotnēji būtu jāatbrīvo no dažādiem nodokļiem ar iespēju gūt dažādus atvieglojumus, ja daļa peļņas tiek novirzīta darbinieku algas celšanai.
Samazināt nodokļu slogu jauniešiem (sevišķi nodokļi, kas attiecas uz darbaspēka piesaisti- IIN, VSAOI). Nodokļu atlaides pirmajos 2 vai 3 darbības gados, citi rosinājuši pat pirmajos 5 gados.
PVN:
Cik lauku uzņēmējs samaksā algās, tik samazināt PVN.
Samazināt PVN Latvijā ražotai pārtikai – maizei un miltu izstrādājumiem, pienam, gaļai, olām u.c.
PVN samazinājums jāattiecinā arī uz saldētiem produktiem (augļiem, dārzeņiem, gaļai).
Samazināts PVN lauksaimniecībā.
Pie attiecināmām izmaksām pieskaitīt arī PVN.

Kreditpieejamība

Kredītu pieejamība lauku teritorijās:
Kredītu pieejamības, samazinātas birokrātiskās prasības kredītu saņemšanai.
Izveidot elastīgus nosacījumus mazajiem uzņēmējiem kredītu saņemšanai.
Atbalstīt mājokļu iegādi laukos (jaunas mājas būvniecība, vai esošās iegāde, izmantojot ilgtermiņa hipotekāros kredītus ar gada procenta likmi 2-3%).
Jaunajiem lauksaimniekiem:
Valsts garantēta ķīla jaunajiem.

Neprasīt jaunaļiem lauksaimniekiem finanšu vēsturi.
Jaunaļiem kredītus kopējās saimniecības iegādei.
Valsts izsniegti kredīti saimniecību atpirkšanai no pensijas vecuma īpašniekiem.
Nepieciešami aizdevumi apgrozāmajiem līdzekļiem jaunaļiem lauksaimniekiem ar mazākiem kredītprocentiem.
ALTUM:
Mazāk birokrātijas Altum atbalsta programmās- ļoti ilgs izskatīšanas periods.
Izveidot elastīgus nosacījums mazājiem uzņēmējiem kredītu saņemšanai.

Administrēšanas, uzraudzības un citi jautājumi

Pārskatīt būvniecības prasības lauku apvidos, jo mērniecība, projektēšana, būvuzraudzība u.c. Izmaksas ir dārgākas par pašu būvniecību.
Kāpēc izvirzīta prasība par darbības reģistrēšanu VID iepriekšējā gadā pirms projekta (mazajām saimniecībām)? Izmaiņas noteikumos ir jāveic laicīgi, pirms projektu kārtu izsludināšanas.
Lauksaimniecības nozares politiku vismaz 5 gadu periodam bez būtiskām izmaiņām.
Atvieglotas juridiskās prasības iesācējiem, jaunaļiem lauksaimniekiem.
Saimniecību pārņemšanu atļaut dalītu-vecāku un bērnu intereses var nesaskanēt.
Valsts līmenī - vienādas prasības no kontrolējošām iestādēm visos reģionos (vienī aizliedz - citi atļauj).
Kontrolējošām iestādēm būtu jāstrādā vairāk uz izskaidrošanu, nevis sodīšanu.
Veidot vienotu datubāzi ar norādītām cenām, kas ļautu neizmantot iepirkuma procedūru ar 3 piedāvājumu izskatīšanu.
Izveidot vienotu atskaišu sistēmu, kur lauksaimnieks var ievadīt visus darbus un datus, un tie būtu sasaitīti, tai skaitā nonāktu arī statistikas nodrošināšanai.
Ja pieķer mahinācijās, tad jāsoa ir bargi.

Apkopoja: Liene Feldmane
Valsts Lauku tīkla Sekretariāts